

ΕΤΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

15 Απριλίου 2009

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΣΕΒ, ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Κύριοι μέτοχοι,
Κύριοι υπουργοί,
Κύριε διοικητά,
Κυρίες και κύριοι,

Με μονότονη σχεδόν συνέπεια, εδώ και μία εικοσαετία περίπου, ο εκάστοτε διοικητής της Τραπέζης της Ελλάδος εκπέμπει το ίδιο επίμονο μήνυμα: κάνετε μεταρρυθμίσεις. Κάνετε θαρραλέες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση της παραγωγικότητας και της προσαρμοστικότητας της οικονομίας.

Κάποιες, λίγες, φορές η προτροπή βρίσκει ανταπόκριση. Άλλες, τις περισσότερες, αγνοείται. Ποτέ, όμως, τόσο πολύ όσο στον αιώνα μας. Αυτός είναι ο κανόνας. Και τον περιφρουρήσαμε φανατικά: με ευρωπαϊκά κονδύλια, με διεθνή δάνεια, με κρατικές επιδοτήσεις. Η επίπλαστη ευμάρεια αποκοίμισε την κοινωνία. Εθιστήκαμε στην προσδοκία του εύκολου πλουτισμού. Θεωρήσαμε ότι αλλαγές δεν χρειάζονταν –«η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει», εξάλλου. Και ξεχάσαμε έναν βασικό κανόνα της οικονομίας: τα πάντα έχουν κόστος. Αυτό το κόστος πληρώνουμε σήμερα.

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, το τσουνάμι δεν μπορούμε να το αποφύγουμε. Όπως δεν μπορούμε, άλλωστε, να εθελουφλούμε: η γηγενής διαρθρωτική κρίση προϋπήρχε της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής. Είναι πλέον αποδεκτή αλήθεια ότι *«η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση έχει αναδείξει τις μακροοικονομικές ανισορροπίες και τις διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας»*, όπως αναφέρει η Έκθεση. Απλά, είχαμε μάθει να συμβιώνουμε με αυτές, μεταθέτοντας συνεχώς τις ευθύνες και τις αποφάσεις. Έτσι μας βόλευε. Τη μακαριότητά μας, όμως, χάλασε η απαίτηση της Ε.Ε. για δημοσιονομική εξυγίανση και το επαχθές κόστος δανεισμού που μας επέβαλαν οι διεθνείς αγορές κεφαλαίου. Βρισκόμαστε, λοιπόν, ξανά, μπροστά στην πιεστική ανάγκη να αντιμετωπίσουμε τις χρόνιες παθολογίες της οικονομίας. Μόνο που τούτη τη φορά έχουμε πρόσθετο συσσωρευμένο

κόστος προσαρμογής, διότι τώρα καλούμαστε να πληρώσουμε αναδρομικά για όλες τις αποφάσεις που αναβάλαμε, για όλες τις ευθύνες που αποφύγαμε.

Μεταρρυθμίσεις ζητούνται, μεταρρυθμίσεις απαιτούνται, μεταρρυθμίσεις εξαγγέλλονται, αλλά μεταρρυθμίσεις δεν γίνονται. Και πώς να γίνουν, αλήθεια, εφόσον δεν υπάρχει το κατάλληλο, το απαραίτητο, κοινωνικό υπόβαθρο; Ιστορικά, σε καμία χώρα, καμία αλλαγή δεν προχώρησε, αν δεν στηρίχτηκε σε δραστήριες, ζωντανές και ανερχόμενες κοινωνικές δυνάμεις. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η ηγετική καθοδήγηση από το κράτος, εκ των άνω, είχε αποτέλεσμα. Στην Ελλάδα, όμως, του κρατικοκεντρικού μοντέλου εξουσίας, του πελατειακού συστήματος, του λαϊκισμού και της κομματικοκρατίας, που μας έφεραν τον νοθευμένο εκσυγχρονισμό, θα απαιτηθεί μία πολυεπίπεδη προσπάθεια για να σπάσει η αλυσίδα των διαδοχικών αποτυχιών. Αποτυχιών που υποχρεώνουν τον διοικητή της Τραπέζης της Ελλάδος, και όχι μόνο, να απευθύνει κάθε χρόνο, την ίδια έκκληση στον πολιτικό κόσμο, στους φορείς οικονομικής πολιτικής, στην κοινωνία.

Για να προχωρήσουν και να πετύχουν οι αλλαγές χρειαζόμαστε μία ισχυρή κοινωνία πολιτών. Μία σύγχρονη παιδεία. Μία αποτελεσματική δημόσια διοίκηση. Μία παραγωγική τάξη πρόθυμη να αναλάβει ρίσκα και πρωτοβουλίες και που να διακατέχεται από το αίσθημα της ευθύνης απέναντι στο κοινωνικό σύνολο. Ένα δυναμικό συνδικαλιστικό κίνημα πρόθυμο να φροντίζει τους ανέργους, να αντιμετωπίζει προνοητικά τις αλλαγές και ικανό να ξεφύγει από τις ιδεοληψίες του. Μία τάξη διανοούμενων ικανή να δημιουργήσει μία χειραφετημένη και ανανεωτική κουλτούρα –που θα διαπερνά και τα ΜΜΕ. Πάνω απ' όλα, όμως, χρειαζόμαστε μία συνειδητή κοινωνική δυναμική που να προσβλέπει στο μέλλον χωρίς φοβίες, μία ευρωπαϊκή αντίληψη, μία σύγχρονη συνείδηση για την οικονομία, για την πολιτική, για το μέλλον.

Δυστυχώς, αυτές οι προϋποθέσεις δεν υπάρχουν –όχι όλες μαζί. Δεν υπάρχουν, όμως, και τα περιθώρια για άλλες αναβολές και διστακτικά βήματα. Το πολιτικό σύστημα είναι βέβαια αυτό που οφείλει να προσφέρει το όραμα και τις λύσεις. Το πολιτικό μας σύστημα, όμως, μοιάζει να αρκείται σε μία παθητική εκπροσώπηση της κοινωνίας, έχοντας ουσιαστικά απεμπολήσει τον ηγετικό ρόλο του. Γι' αυτό και τα κόμματα αδυνατούν να αναλάβουν το κόστος μίας συνεπούς μεταρρυθμιστικής προσπάθειας. Γι' αυτό και ό,τι έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα, σπάνια ξεπερνά τα επίπεδα του ελάχιστου κοινού παρονομαστή. Αυτό, εξάλλου, βιώνουμε σήμερα: τα άμεσα μέτρα, όπως αυτά που λαμβάνονται τώρα, έχουν περιορισμένη αποτελεσματικότητα συνολικά, αλλά και περιορισμένη αποτελεσματικότητα για τις πιο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες των οποίων η στήριξη είναι ο υποτιθέμενος στόχος.

Στην ουσία, πραγματική, διατηρήσιμη δημοσιονομική εξυγίανση δεν γίνεται χωρίς διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, που αποτελούν και τις ουσιαστικές κοινωνικές παροχές. *«Πρέπει να υιοθετηθεί ένα πολυετές σχέδιο, το οποίο θα περιλαμβάνει τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις που δεν υλοποιήθηκαν την τελευταία 15ετία»* επαναλαμβάνει, με έντονο πλέον, τον χαρακτήρα του κατεπείγοντος η φετινή Έκθεση.

Το αδιέξοδο της μόνιμης εμπλοκής των μεταρρυθμίσεων στην Ελλάδα μπορεί, στη φάση αυτή, να ξεπεραστεί καταρχήν με την ενεργητική συστράτευση των υπεύθυνων παραγωγικών, δημιουργικών δυνάμεων της ίδιας της κοινωνίας μας. Τα συμφέροντά μας είναι κοινά. Αν οι μεταρρυθμίσεις δεν προχωρήσουν, στην οικονομία μας θα κυριαρχήσει η ανεργία, η ανέχεια, η υποβάθμιση της ζωής και του πνεύματος, η απώλεια κάθε ελπίδας για ένα καλύτερο αύριο.

Μαζί πρέπει, πλέον, να μάθουμε να αντιμετωπίζουμε το κοινό μας μέλλον ως δημιουργική πρόκληση –κι όχι ως προκαταβολική απειλή. Μαζί πρέπει να δεχτούμε ότι η κοινωνική σιγουριά και η συλλογική ελπίδα, μπορούν να δημιουργηθούν μόνο μέσα από την αυτοδέσμευση των κοινωνικών δυνάμεων σε μία κοινή στρατηγική αλλαγής, σε μία ουσιαστική κοινωνική συναίνεση που θα κινητοποιήσει με την εκφρασμένη ενιαία βούλησή της και το πολιτικό σύστημα. Η κοινωνική συναίνεση είναι εφικτή και αναγκαία. Από όλους εμάς εξαρτάται να την κάνουμε πράξη.

Οι μακροοικονομικές ανισορροπίες και οι διαρθρωτικές αδυναμίες της οικονομίας θα πρέπει να αντιμετωπιστούν αποφασιστικά από τους φορείς οικονομικής πολιτικής, προκειμένου να διασφαλιστούν οι μακροχρόνιες προοπτικές της οικονομικής ανάπτυξης με βάση ένα αναπτυξιακό πρότυπο, που θα στηρίζεται στην ενίσχυση της παραγωγικής βάσης και της παραγωγικότητας μέσω επενδύσεων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

Σας ευχαριστώ.